

Grund- og nærhedsnotat vedrørende forslag til afgørelse om et forsknings- og udviklingsprogram der gennemføres af flere medlemsstater til fordel for forskningsintensive små og mellemstore virksomheder (Eurostars-2)

KOM (2013) 493 endelig

1. Resumé

Eurostarsprogrammet blev etableret som et artikel 185-program i 2008, og det foreslås nu fortsat som Eurostars-2 under Horisont 2020. Programmet støtter markedsnære forsknings- og udviklingsprojekter, der iværksættes i et internationalt samarbejde primært mellem forskningsintensive små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Programmet udspringer af EUREKA-samarbejdet, der fortsat vil fungere som platform for Eurostars og også vil være rammen om en række andre aktiviteter som netværksdannelse, erfaringsudveksling mv. Programmet fungerer efter bottom-up-princippet og kan som udgangspunkt støtte projekter inden for alle faglige områder. Det bidrager navnlig til de elementer i Horisont 2020, der fokuserer på at fremme forskning og innovation i SMV'er med det formål at skabe vækst og bidrage til gennemførelsen af det europæiske forskningsrum.

2. Baggrund

I 2008 besluttede 32 europæiske lande, der var medlemmer af EUREKA-netværket (oprettet i 1985 med det formål af støtte europæisk industrielt forskningssamarbejde) at etablere et tiltag overfor forskningsintensive små og mellemstore virksomheder (SMV'er) i form af det fælles støtteprogram Eurostars. Formålet med Eurostars er at støtte forskningsintensive SMV'er ved at medfinansiere deres markedsorienterede, tværnationale forskning efter bottom-up-princippet.

Forskningsintensive SMV'er er en meget dynamisk og vigtig forudsætning for den europæiske økonomi og yder et stort bidrag til vækst og arbejdspladser, som bliver endnu større, hvis de indgår i et tværnationalt forsknings- og udviklingssamarbejde. En række markedssvigt hindrer SMV'er i at få let adgang til den nødvendige private finansiering af deres forskning og udvikling. Hertil kommer, at de eksisterende forsknings- og udviklingsprogrammer kun yderst sjældent er rettet mod tværnationalt samarbejde og ikke er tilstrækkeligt synkroniserede og interoperable.

En foreløbig evaluering af Eurostars blev gennemført i 2010 af en gruppe af uafhængige eksperter. Evalueringen bekræftede blandt andet, at Eurostars stemmer overens med målsætningerne for Europa 2020 og er et godt supplement til de muligheder, som SMV'er tilbydes i FP7 vedrørende internationalt samarbejde. Evalueringen anbefalede at videreføre Eurostars efter 2013.

Kommissionens forslag til Horisont 2020 omfatter en specifik aktivitet for forskningsintensive SMV'er i "Innovation i SMV'er", hvor der ydes støtte til næste fase i Eurostarsprogrammet. Dette program er det eneste i Horisont 2020, der er specifikt rettet mod forskningsintensive SMV'er, er åbent inden for alle forsknings- og udviklingsområder, og som har den yderligere virkning, at det fremmer integration mellem nationale forskningsprogrammer og derfor bidrager til gennemførelsen af det europæiske forskningsrum. Med en bottom-up-tilgang og en virksomhedsstyret dagsorden er Eurostars-2 godt placeret under delen "Industrielt lederskab" og bidrager i høj grad til at nå denne dels mål, idet der ydes støtte til projekter af direkte relevans for en række førende industrielle støtteteknologier og hjælp til innovative

27. august 2013

Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser
Slotholmsgade 10
Postboks 2135
Telefon 3392 9700
Telefax 3332 3501
E-post fi@fi.dk
Netsted www.fivu.dk
CVR-nr. 1680 5408
Ref. nr. 13/024340-04

forskningsintensive SMV'er med at vokse og blive til førende virksomheder på verdensplan.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 185 og skal forhandles i den almindelige lovgivningsprocedure. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

3. Formål og indhold

De overordnede målsætninger for Eurostars-2 er:

- at fremme markedsorienterede tværnationale forskningsaktiviteter på ethvert fagligt område for forskningsintensive SMV'er, især virksomheder uden tidligere erfaring med tværnational forskning, som kan føre til, at nye eller forbedrede produkter, processer og tjenesteydelser kommer på markedet.
- at bidrage til gennemførelsen af det europæiske forskningsrum og øge tilgængeligheden og effektiviteten af offentlige midler til forskningsintensive SMV'er i Europa ved at tilpasse, harmonisere og synkronisere de nationale finansieringsmekanismer.

Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser

Forskningsintensive SMV'ers konkurrenceevne vil i medfør af programmet blive forbedret, hvilket vil bidrage aktivt til europæisk vækst og jobskabelse og opfyldelse af målsætningerne for Europa 2020.

Programmets hovedaktivitet er åbne indkaldelser to gange årligt af forslag om tildeling af finansiel støtte til indirekte aktioner. Der arrangeres ligeledes netværksaktiviteter og udveksling af god praksis mellem deltagerlandene for at fremme øget integration på videnskabeligt, ledelsesmæssigt og økonomisk plan. De øvrige aktiviteter omfatter ligeledes udveksling, programfremme og netværksaktiviteter med andre interessenter (investorer, leverandører af forskning og innovation, formidlere), navnlig med henblik på at sikre øget deltagelse af støttemodtagere i deltagerlandene og at inddrage SMV'er uden forudgående erfaringer med grænseoverskridende forskningsprojekter.

Programmet administreres af EUREKA-organisationen, der har 40 medlemslande og dermed når længere ud end sammenlignelige aktiviteter, der udspringer af EU-samarbejdet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig. Forslaget forventes behandlet i Udvalget for Industri, Forskning og Energi.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen anfører, at subsidiariteten garanteres af, at forslaget bygger på artikel 185 i TEUF, hvori det udtrykkeligt bestemmes, at EU deltager i forskningsprogrammer, der iværksættes af flere medlemsstater, hvorved alle operationelle aspekter, hvor det er muligt, gennemføres på nationalt plan samtidig med, at det fælles program sikrer en sammenhængende tilgang på EU-plan. Forslagets mål kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne. De nationale forskningsprogrammer, hvorfra der ydes støtte til forskningsintensive SMV'er, mangler interoperabilitet og kompatibilitet, og kun få nationale programforløb er synkroniseret eller benytter en fælles international peer review.

Regeringen kan på det foreliggende grundlag støtte Kommissionens vurdering af, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

Kommissionens forslag til afgørelse har ikke konsekvenser for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Kommissionen har foreslået at afsætte 287 mio. euro fra Horisont 2020 til forslaget i perioden 2014-2020. Danmark betaler ca. 2 % af EU's budget svarende til en statslig udgift ved programmet på ca. 43 mio. kr. over den syvårige periode.

Hertil kommer det bidrag, som de medlemsstater, der er medlemmer af Eurostars, måtte vælge at bidrage med. Der er ikke truffet beslutning om Danmarks finansielle bidrag.

8. Høring

Sagen har været sendt i skriftlig høring i EU-specialudvalget for forskning. Høringen gav anledning til følgende kommentarer:

Dansk Industri (DI)

DI mener, at de ni partnerskaber har vist deres værdi i form af fokusering af F&U-indsatsen, idet de kan lede til gode kommercielle resultater og bidrage til løsning af de store samfundsudfordringer. DI ser positivt på partnerskabsinitiativerne og mener helt overordnet, at Kommissionens forordningsudkast bør mødes med tilslutning fra dansk side. DI mener, at forordningerne meget rigtigt tager udgangspunkt i de nye fælles regler for deltagelse og sigter mod at skabe plads til de tilpasninger, som skal til for at få løst de særlige udfordringer vedrørende IP-regler mv., der er nødvendige inden for de enkelte områder.

Danske Regioner

Danske Regioner støtter generelt initiativerne og målsætningerne i Horizon 2020. Regionerne påpeger, at prioriteringen af, hvorvidt Danmark skal deltage i de forskellige partnerskaber, ikke bør overlades til de forskningsfinansierende organer. Prioriteringen bør indgå i strategien om de samfinansierede instrumenter, der nævnes i regeringens innovationsstrategi. Strategien skal netop udpege de instrumenter, der har særlig dansk interesse, og hvor der er størst mulighed for dansk deltagelse og hjemtag af EU-midler. Regionerne forventer at prioritere deltagelse og medfinansiering i de nye partnerskaber under Horizon 2020.

Danske Regioner støtter dansk deltagelse i programmet, der er målrettet forskningsintensive SMV'er. Danske Regioner bakker derudover op om den forenkling, der er foretaget i forhold til det eksisterende program.

Danske Universiteter

Danske Universiteter mener, at tilrettelæggelsen og implementeringen af partnerskaber under Horizon 2020 bør involvere universiteterne i højere grad end tidligere, hvor udarbejdelsen af samarbejdsaftalerne primært er foregået på industriens præmisser. Danske Universiteter understreger derfor vigtigheden af, at nye partnerskabsaftaler i høj grad etableres med udgangspunkt i kvalitet (excellence), da dette netop vil styrke universiteternes rolle i partnerskaberne. Derudover har Danske Universiteter et ønske om enklere og mere simple regler for samarbejde.

GTS

GTS finder det væsentligt, at den danske regering arbejder for at sikre, at partnerskaberne fastholdes i feltet tæt på markedet med stærkt industriengagement og ikke glider mod en mere generel forskningsindsats. GTS opfordrer til, at der på tværs af partnerskaberne arbejdes med at fastlægge de nødvendige rammer, regler og incitamenter for, hvordan der kan sikres så kort tid som muligt fra, at midlerne søges, til bevillingen foreligger. GTS mener desuden, at der bør udarbejdes procedurer og regler for, hvordan projekterne er stillet, hvis et enkelt lands finansieringsandel falder væk, ligesom der bør etableres skærpede krav til de nationale sagsbehandlingstider.

GTS er varm tilhænger af en videreførelse af Eurostars-programmet og finder generelt, at der bør sikres et klart dansk engagement i partnerskabet, der i videst muligt omfang kan matche den danske søgning til programmet. GTS undrer sig over, at Kommissionens andel af den samlede finansiering tilsyneladende er markant lavere end i de øvrige artikel 185 initiativer, og at der tilsvarende lægges op til et markant lavere administrationsbidrag end i de øvrige programmer, hvilket risikerer at svække den indsats, Eureka-sekretariatet kan yde for at sikre gode ansøgninger fra en bred kreds af aktører. GTS mener, at den danske regering bør arbejde for en øget finansiering af Eurostars-programmet fra Kommissionens side, ligesom GTS finder, at der bør arbejdes for en ensretning af de vilkår, der gives for administration af partnerskaberne. GTS anfører, at Eurostars-programmet i særlig grad har demonstreret en direkte effekt for de deltagende SMV'er, hvorfor GTS finder en svækkelse af denne indsats relativt til andre uforståelig.

Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser

Københavns Universitet (KU)

KU ser et stort potentiale i partnerskaberne, men finder det essentielt, at der er fokus på kvalitet (excellence) og blik for hele innovationscyklussen (inkl. grundforskning). For at optimere mulighederne for at realisere målsætningerne finder KU det endvidere centralt, at tiltagene afspejler problemstillingernes kompleksitet. KU finder det på den baggrund nødvendigt at sikre/tilskynde tværdisciplinaritet og skabe plads til fleksibilitet i de forskellige partnerskaber. I relation til artikel 185-forslagene tilslutter KU sig, at reguleringen i videst muligt omfang overlades til medlemslandene, og at regelsættene følger tilsvarende nationale regelsæt for nationale bevillinger.

Syddansk Universitet (SDU)

SDU finder alle forslag vedrørende artikel 185 og artikel 187 initiativer relevante. SDU påpeger, at forslagene i vid udstrækning har det rigtige fokus, er omfattende og velskrevne.

SDU kalder Eurostars et velfungerende program, der fortjener fortsættelse i form af Eurostars-2. SDU anfører, at justeringen, harmoniseringen og synkronisering af de nationale finansieringsmekanismer er af enorm betydning for den tværnationale støtte til SMV'er. SDU mener dog, at oprettelsen af en juridisk og organisatorisk ramme for markedsorienteret forskning er endnu mere vigtigt.

Aalborg Universitet (AAU)

AAU hilser velkommen, at Danmark står som partner i de mange europæiske partnerskaber, især set i lyset af det øgede bidrag af EU-midler. For at sikre reel dansk

medvirken opfordrer AAU til, at der fra dansk side ydes et væsentligt tilskud til de indsats, som har særlig betydning for jobskabelse og erhvervsudvikling i Danmark for derved at sikre størst mulig dansk deltagelse. AAU peger i særlig grad på flg. initiativer: Innovative Medicine, Biobased Industries, ECSEL, Eurostars og Ambient Assisted Living.

Aarhus Universitet (AU)

AU ønsker en styrkelse af universiteternes rolle og fremhæver, at samarbejdet primært er sket på industriens præmisser. AU finder, at det vigtige forskningsmæssige input fra universiteterne tilsiger, at universiteterne i højere grad får lov til at spille en aktiv rolle i tilrettelæggelsen og implementeringen af partnerskaberne. AU ønsker ydermere en simplificering af reglerne for partnerskaberne. AU finder, at reglerne for de tidligere partnerskaber var for komplicerede, hvilket har hindret en effektiv implementering af partnerskaberne. AU ønsker, at reglerne for partnerskaberne harmoniseres med reglerne for Horizon 2020 generelt, samt at partnerskaberne får et stærkere juridisk fundament, således at de i højere grad bliver operationelle.

Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser

AU kalder det eksisterende Eurostars-1 program for et succesfuldt SMV-program, men påpeger, at mangel på et overordnet regelsæt i forhold til Eureka landenes nationale støtteregele, herunder et manglende fælles regelsæt ift. maksimal støtte per projekt, og en meget stor forskel på de nationale budgetstørrelser allokeret til Eurostars har forårsaget, at mange gode projekter ikke er blevet finansieret, selvom disse var rangeret meget højt. Med henblik på at øge Danmarks deltagelse i Eurostars-2 finder AU det vigtigt, at det tidligere støtteloft per projekt på €300.000 forhøjes.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Antallet af ansøgninger til Eurostars-programmet har været støt voksende under FP7 og har medført en generel opbakning fra deltagerlandene til programmet og dets fortsættelse i Horisont 2020. En række lande har allerede indikeret dels, at de ønsker at deltage i Eurostars-2, dels at de forventer at øge deres budget i forhold til de beløb, de afsatte under FP7.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark er generel fortaler for koordinering af medlemslandenes forskningsmidler. Danmark støtter derfor også generelt artikel 185-initiativerne, hvor medlemslandenes forskningsmidler koordineres inden for strategiske områder. Dette gælder også for Eurostars.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.